

ע"פ 6893/17 - אלירון גולד נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 6893/17

לפני:

כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופט ג' קרא
כבוד השופט ד' מינץ

המערער:

אלירון גולד

נ ג ד

המשיבה:

מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים
בת"פ 16-06-42987 מיום 27.6.2017 שניתן על ידי
כב' השופטת חגית מאק-קלמנוביץ

תאריך הישיבה:

ד' באב התשע"ח (16.7.2018)

בשם המערער:

עו"ד אריאל הרמן

בשם המשיבה:

עו"ד שרית רייך אבניאל

בשם שירות המבחן למבוגרים:

הגב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט ג' קרא:

עמוד 1

ערעור על גזר-דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטת ח' מאק-קלמנוביץ) בת"פ 42987-06-16, בגדרו הושת על המערער עונש של ארבע שנים וחודש מאסר בפועל, שישה חודשי מאסר מותנה, וחויב בתשלום פיצוי, בנוסף להפעלת עונש מאסר מותנה של חמישה חודשים לריצוי במצטבר, כך שסך הכל, תקופת המאסר עמדה על 54 חודשים.

רקע והליכים קודמים

1. ביום 19.1.2017 הורשע המערער, יליד 1997, על-פי הודאתו שניתנה במסגרת הסדר טיעון שלא כלל התייחסות לעונש, בכתב אישום המייחס לו עבירות של נשיאת נשק (עבירה לפי סעיף 144(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק)); איומים (לפי סעיף 192 לחוק); ניסיון לחבלה בכוונה מחמירה (לפי סעיף 329(א)(2) לחוק); וניסיון תקיפה סתם בנסיבות מחמירות (לפי סעיף 382(א) יחד עם סעיף 25 לחוק) (להלן: תיק הנשק). על-פי האישום הראשון, המערער השליך לעבר חצר בית בירושלים רימון הלם במטרה להטיל אימה על תושבי הבית. על-פי האישום השני, על רקע סכסוך בין המערער וחבריו לבין אחרים, הצטייד המערער בכלי נשק מאולתר שבו כדור קליבר 9 מ"מ (להלן: כלי הנשק) ואחד מבין חבריו הצטייד ברימון גז ובשני רימוני הלם. המערער וחבריו הגיעו למקום בו נמצאו האחרים. המערער ניסה לירות לעבר רגליו של אחד מבין האחרים (להלן: האחר) באמצעות כלי הנשק, שלא פעל; או אז, השליך המערער לעבר האחר רימון גז שקיבל מאחד מחבריו.

2. לבקשת המערער, צורפו שני כתבי אישום נוספים להליך. האחד, עניינו בחמש עבירות סחר בסמים (לפי סעיף 13 בצירוף סעיף 19א לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן: הפקודה)) ובעבירה אחת של החזקת סם שלא לצריכה עצמית (לפי סעיף 7(א) ו-7(ג) רישא לפקודה) (להלן: תיק הסמים)). המערער הורשע בכך שבהזדמנויות שונות מכר סמים מסוג חשיש וקנבוס לקונים שונים, ביניהם שני שוטרים, תמורת סכומים שנעו בין 100 ל-400 ש"ח. כן נמצאו בחזקת המערער סמים מסוג חשיש וקנבוס, שלא לצריכה עצמית, חלקם במנות, וכן חומר החשוד כקריסטל במשקל לא ידוע המחולק לחמש מנות.

השני, עניינו בעבירת גניבה (לפי סעיף 384 לחוק) (להלן: תיק הגניבה)). המערער הורשע בגניבת אופניים חשמליים בשווי 3,000 ש"ח מכניסה לחנות.

גזר-הדין קמא

3. בגזר-הדין עמד בית המשפט לחומרה על מגוון העבירות שבוצעו על-ידי המערער - סחר בסמים ועבירות בנשק, כנסיבה המצביעה על מעורבות עמוקה בעולם העברייני, כאשר עבירות הנשק מתבצעות לאורך תקופת זמן לא קצרה כשהמערער משתמש בסוגים שונים של כלי נשק בשני אירועים שונים ובאחד מהם בצוותא עם אחרים.

לקולא ציין בית המשפט את סוגי הסמים - חשיש וקנבוס - כמויות הסמים הקטנות יחסית, ובהתאם סכומי הכסף ששולמו בתמורה למכירתם. כך גם בהתייחס לסוג כלי הנשק שנעשה בהם שימוש על-ידי המערער ככאלה שפגיעתם מצומצמת יחסית.

4. בית המשפט קבע לעבירות הנשק מתחם שנע בין שנתיים לארבע שנות מאסר; לעבירות הסמים מתחם שנע בין שנה לשנתיים; ולעבירת הגניבה עונש שאינו כולל מאסר עד לעונש מאסר קצר.

בית המשפט עמד על האמור בתסקיר המבחן, לרבות הנסיבות המשפחתיות המורכבות של המערער, וגורמי הסיכון והסיכוי כשבסופו בא בהמלצה על שילובו של המערער לטיפול במסגרת מאסרו.

לאחר ששקל את כל האמור לעיל ובהינתן עברו הפלילי של המערער, עובדת ביצוע העבירות בסמוך לאחר שחרורו ממאסר, ובהתחשב בגילו הצעיר והודאתו, הטיל על המערער בגין עבירות הנשק עונש של שלוש שנות מאסר; בגין עבירות הסחר בסמים שנה וחצי מאסר; ובגין עבירת הגניבה חודש מאסר. בית המשפט חפף מתוך תקופות אלו שישה חודשים והפעיל עונש מאסר מותנה בן חמישה חודשים לריצוי במצטבר, כך שסה"כ הועמד עונשו על ארבע שנים ושישה חודשים בפועל.

המערער לא השלים עם גזר-הדין ומכאן הערעור שלפנינו.

טענות הצדדים

5. טענתו המרכזית של המערער היא שבית המשפט המחוזי לא העניק משקל ראוי לנסיבות חייו הקשות כנסיבה שמשפיעה הן על מתחמי הענישה, הן על קביעת העונשים בתוך המתחמים, והן על האופן בו ראוי לצבור או לחפוף בין העונשים. בעניין הנסיבות הקשורות לביצוע העבירות, טען המערער כי נסיבות חייו הקשות גרמו לכך שהוא נעדר כלים להימנעות מביצוע עבירות, דבר שמשפיע על "מידת אשמתו", כפי שזו באה לידי ביטוי במסגרת חוק העונשין (תיקון מס' 113), התשע"ב-2012, ס"ח 2330 (להלן: תיקון 113), ובפרשנות מרחיבה, עולה לכדי נסיבה שקשורה בביצוע העבירה, אשר התעלמות ממנה גורמת לעיוות דין. עוד נטען שלא הייתה התחשבות מספקת בגילו הצעיר, וכי ניתן משקל רב מידי לעברו הפלילי, דבר שגרם לסטייה קיצונית לחומרה מהעונש הראוי. לדידו, היה ראוי למקם את עונשו בסמוך לרף התחתון של כל מתחם שהיה נקבע, אם לא ממש בתחתיתו. לנוכח כל אלה, המערער עותר להקלה משמעותית בעונשו.

6. לקראת הדיון בערעור הוגש לעיונו תסקיר עדכני של שירות המבחן, בו צוין כי המערער נפלט מאגף משתלבים בבית הסוהר לאור מעורבות שולית ומידע מודיעיני שלילי. כעת המערער שוהה באגף משתלבים בבית סוהר אחר, ושולב לאחרונה בקבוצה טיפולית בנושא שינוי דפוסיים. שירות המבחן מוסיף כי המערער מודה במיוחס לו, מביע חרטה ומוטיבציה מילולית לטיפול בתחום האלימות, אך חרף מודעותו להתמכרותו לסמים, מתקשה להתחייב לטיפול בתחום זה.

7. המשיבה ביקשה לדחות את הערעור, בנמקה עמדתה באלה: חרף גילו הצעיר של המערער, עברו הפלילי מכביד; ניכרת עליית מדרגה והסלמה במעורבותו הפלילית, וזו מצויה בלב העשייה העבריינית; ביצוע שורה של מגוון עבירות בפרק זמן קצר; התמונה העולה מהתסקיר העדכני מדאיגה - המערער מסרב להשתלב בטיפול בתחום ההתמכרויות, נפלט מאגף המשתלבים ולא ניכר שהוא עבר הליך שיקומי ברמה המצופה בשלב זה, וזאת בחלוף שנה ממתן גזר-הדין; העונש שהוטל שיקף את נסיבותיו האישיות, מה גם שאינו חורג ממדיניות הענישה הנוהגת.

8. הלכה ידועה היא שערכאת הערעור לא תתערב בעונש שהוטל על-ידי הערכאה הדיונית אלא במקרים חריגים של סטייה קיצונית ממדיניות הענישה במקרים דומים, או כאשר נפלה טעות מהותית בגזר-הדין (ראו, למשל, ע"פ 4815/13 מדינת ישראל נ' אלעוקבי, בפסקה 10 (1.1.2014); ע"פ 2358/14 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 13 (21.5.2014)). נאמר כבר עתה כי לא סברנו שיש בעונש שהושת משום חריגה שכזו, ולפיכך לא ראינו להתערב בגזר-הדין, כפי שיפורט להלן.

9. המערער, כאמור, טוען שנסיונות חייו הקשות השפיעו על מידת אשמתו מכיוון שאלו מנעו ממנו את היכולת להימנע מביצוע עבירות פליליות (גם כנסיבה הקשורה בביצוע העבירות). לא מצאנו לקבל הטענה. מתחם הענישה נקבע בהתאם לעיקרון ההלימה (שמביא בחשבון את חומרת העבירה בנסיבותיה ואת מידת האשמה), תוך התחשבות בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה ובמידת הפגיעה בו; במדיניות הענישה הנהוגה; ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה (סעיף 40ג(א) לחוק). נסיבותיו האישיות של הנאשם אינן מובאות בחשבון בשלב זה, אלא יובאו במניין השיקולים בקביעת העונש בתוך מתחם הענישה (ע"פ 8641/12 סעד נ' מדינת ישראל, בפסקאות 23-24 (5.8.2013); סעיף 40ג(ב) לחוק).

לעניין הטענה בדבר ייחוס משקל גבוה מידי לעברו הפלילי של המערער, עולה מגזר-הדין כי נסיבה זו נלקחה בחשבון במסגרת קביעת העונשים בתוך המתחמים והיותה נסיבה אחת מבין מספר נסיבות שמנה בית המשפט לחומרה (ראו פסקה 11 לגזר-הדין). כמצוות המחוקק, בית המשפט המחוזי התחשב בנסיבותיו האישיות של המערער ובגילו הצעיר בשלב קביעת העונשים בתוך המתחמים, באמרו כי "...עומדים לזכותו של (המערער - ג'.ק) גילו הצעיר, המותר פתח תקווה, תנאי החיים הקשים שליוו את הנאשם מראשית ילדותו, כך שנקודת הזינוק של חייו לא הקלה עימו" (שם). משכך, ברי כי לא קמה עילה להתערבותנו בעניינים אלו.

10. באשר לקביעת העונשים בתוך המתחמים, בהתחשב במגמת ההחמרה בעבירות נשק (ראו, למשל, ע"פ 1323/13 חסן נ' מדינת ישראל, בפסקה 12 (5.6.2013)) ובנסיבות הביצוע החמורות של העבירות בהן הורשע המערער; בפוטנציאל הנזק הן לגוף והן לרכוש; בכך שהעבירות באישום השני נעשו בצוותא ובמטרה לפגוע באחר, לאחר הצטיידות בסוגים שונים של כלי נשק; בעברו הפלילי של המערער; ובכך שביצע את העבירות בסמוך לאחר שחרורו ממאסר קודם, לא מצאנו כי נפלה שגגה מלפני בית המשפט במיקומו בתוך המתחם. כך גם באשר למיקומו של המערער במתחם שנקבע לעבירות הסמים בהתחשב במספר הרב של העבירות ובמשך זמן ביצוען.

11. באשר למידת החפיפה בין העונשים, בית המשפט המחוזי קבע כי שישה חודשים מתוך תקופת המאסר ירוצו בחופף, והיתר במצטבר. בבית משפט זה נקבע כי ערכאת הערעור תתערב בהחלטת הערכאה הדיונית בדבר צבירת עונשים מקום בו היא מביאה להטלת עונש שאינו ראוי בנסיבות המקרה (ע"פ 8080/12 מדינת ישראל נ' אולמרט, בפסקה 145 לפסק דינו של השופט (כתוארו אז) ס' ג'ובראן (28.9.2016)). לא זה המקרה שלפנינו. משכך, לא קמה עילה להתערבותנו במידת החפיפה ביניהם.

באשר להפעלת עונש המאסר המותנה במצטבר, יש לזכור כי ברירת המחדל בהפעלת עונש מאסר מותנה היא כי זה יופעל במצטבר (ראו, למשל, ע"פ 3680/17 נדב נ' מדינת ישראל, בפסקה 28 (7.6.2018); סעיף 58 לחוק).

בשל סמיכות ביצוע העבירות כאן מיד ובסמוך לשחרורו ממאסר קודם, הרי שהוראת בית המשפט לצבור העונש בדין יסודה.

12. מהתסקיר העדכני אכן עולה תמונה מדאיגה. למרבה הצער, מאז מתן גזר-הדין, לא השכיל המערער להירתם להליך טיפולי במהלך מאסרו והוא אף נפלט מאגף משתלבים עקב מעורבות שולית ומידע מודיעיני שלילי. בהיעדר אופק שיקומי נראה לעין, התוצאה העונשית ראויה והולמת.

13. סוף דבר, הערעור נדחה.

ניתן היום, כ"ו באב התשע"ח (7.8.2018).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט
